

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผลการศึกษา
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม สรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อยู่ 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลากร ด้านบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ส่วนด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็กเล็ก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกพบว่า

จำแนกเพศ พบว่า เพศชายมีระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก มากกว่าเพศหญิง

จำแนกตามอายุ พบว่า ช่วงอายุ 20 – 30 ปี มีระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก มากกว่าทุกช่วงอายุ

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับมัธยมศึกษา มีระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก มากกว่าทุกช่วงระดับการศึกษา

จำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก พบว่า พ่อแม่ มีระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก มากกว่าทุกความสัมพันธ์

จำแนกตามศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองจิก มีระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก มากกว่าอีก 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผู้ปกครองเด็กเล็กได้ให้ข้อเสนอแนะมากที่สุดในด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และผู้ปกครองให้ข้อเสนอแนะว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก ควรมีการประสานงานและประชาสัมพันธ์ถึงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ และควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น และการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายให้กับประชาชนได้รับทราบ

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาขอเสนอการอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ซึ่งผลจากการศึกษาเป็นไปได้ว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้เพราะทางผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ว่าจะเป็นในด้านกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของเด็ก รวมทั้งในด้านของอาคารสถานที่ในการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ได้กำหนดไว้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547 : 1) โดยกำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษาให้เป็นหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องคำนึงถึงขอบข่ายของงาน สายการบังคับบัญชาและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยจะต้องจัดให้มีการประเมินตนเองทุกปีเพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์ และจะต้องผ่านการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนระเบียบกฎหมายเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท ดังนั้นเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้บริการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป และจากผลการศึกษาได้สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรากรม วุฒิพงษ์ (2540 : 30) กล่าวว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเป็นวัตถุประสงค์ของการบริการที่มีคุณภาพ แต่เป็นการวัดความรู้สึกของผู้ใช้บริการมีการศึกษาอย่างมีระบบเพื่อปรับปรุงระบบบริการ และสิ่งแวดล้อมให้เป็นที่ประทับใจแต่ความพึงพอใจอีกประการหนึ่งคือ คุณภาพการรักษาที่จำเป็นต้องเร่งพัฒนาให้ดี และให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อำนาจ นกโต (2550 : 33 - 36) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจขอประชาชนต่อการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมพบว่ามี ความพึงพอใจมากโดยประชาชนมีความพึงพอใจในด้านบุคลากรครูเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม ด้านบริการต่าง ๆ และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนด้านการส่งเสริมหรือช่วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้ปกครอง

มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ยังขาดการประชาสัมพันธ์ในด้านของการบริหารงานหรือการจัดการอบรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองเด็กเล็ก หรือทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดการแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านต่าง ๆ กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีแนวทางในการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน จึงทำให้ผู้ปกครองยังมองว่าทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่ได้ส่งเสริมและพัฒนาในด้านนี้มากนักจึงทำให้ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาเมื่อคิดเป็นรายด้านระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนครูผู้ดูแลเด็กต่อจำนวนเด็กมีความเหมาะสมทำให้สามารถควบคุมดูแลและให้ความใกล้ชิดกับเด็กเล็กจะมีความทั่วถึงและเกิดประสิทธิภาพในการดูแล อีกทั้งครูผู้ดูแลเด็กเป็นบุคคลผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามภารกิจและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วารุณี ภาชนนท์ (2551 : 83 - 84) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา พบว่า ในภาพรวมผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากรและบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.2 ด้านการบริหารจัดการ ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองของเด็กเล็กมองว่าผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ให้ความสำคัญต่อการวางแผนและการกำหนดนโยบายในการที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กเล็กและการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2551 : บทนำ) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

แบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล และสอดคล้องกับการศึกษาของ ภูริวัช มีแก้ว (2547 : 75) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการดำเนินงานในด้านของการจัดการในเรื่องอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีสภาพของอาคารเรียนที่มีความปลอดภัยมีความแข็งแรงมั่นคง มีแสงสว่างที่เพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ในการจัดแต่งห้องเรียนก็เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2551 : 7 – 10) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งควรอยู่ในสภาพที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติ คอบสนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ต้องสะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ฟ่อนคลาย มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อที่มาจากธรรมชาติ และวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สภาพแวดล้อมใกล้ตัวและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นภัทร โพธิ์รัตน์ (2550 : 52); วารุณี ภาชนนท์ (2551 : 83-84) ซึ่งผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ เขาวดี ชัยกิตติภรณ์ (2546 : 59-63) ซึ่งผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก จากผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการดำเนินงานในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีความพอใจในการจัดการเรียนการสอนของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ทำให้เด็กเล็กที่เข้ามาเรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมที่โดยเห็นได้จากการพัฒนาของเด็กเล็กหลังจากที่ได้เข้ามาเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมี ความแตกต่างในด้านต่าง ๆ มาก เช่น ในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาซึ่งสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2551 : 7 – 10) หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มี

อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ขวบเป็นหลักการที่คำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เพื่อโอกาสในการพัฒนาเด็กทุกด้านตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย เน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาครอบครัวของเด็กทุกประเภททั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญ และจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม ตามความเป็นอยู่จริงของเด็ก โดยมีผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นผู้เชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยผ่านการเล่นซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กและผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็ก โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีของการเรียนรู้การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข และสอดคล้องกับการศึกษาของ กุริธัช มีแก้ว (2547 : 75) ; วารุณี ภาชนนท์ (2551 : 83-84) ซึ่งผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ เขาวดี ชัยกิตติภรณ์ (2546 : 59-63) ซึ่งผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรรี จังหัดมหาสารคาม โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการเชิญผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมถึงการที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ให้ผู้ปกครองเข้ามาประชุม และรับฟังการชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ผู้ปกครองได้รับทราบข่าวสารต่าง ๆ ของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำ จะทำให้ผู้ปกครองมีความคุ้นเคยจึงจะได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองและจะได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี และสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2551 : 7 – 12) ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้ดูแลเด็กและครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเติบโตขึ้นมา ครูผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครองเด็กต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามหลักการจัดหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ

เขาวดี ชัยกิตติภรณ์ (2546 : 59-63) ; วารุณี ภาชนนท์ (2551 : 83-84) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ นภัทร โพธิ์รัตน์ (2550 : 52) ซึ่งผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ยังขาดการประชาสัมพันธ์ในด้านของการบริหารงานหรือการจัดการอบรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองเด็กเล็ก หรือทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดการแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านต่าง ๆ กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีแนวทางในการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน จึงทำให้ผู้ปกครองยังมองว่าทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่ได้ส่งเสริมและพัฒนาในด้านนี้มากนัก และผู้ปกครองไม่ค่อยที่จะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะส่งเสริมในการที่จะพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในด้านของการพัฒนาเครือข่ายของเด็กปฐมวัยเพราะอาจจะมองได้ว่าทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งครูหัวหน้าครูผู้ดูแลเด็กและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ได้มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ค่อยที่จะมีการร่วมมือกับหน่วยราชการในพื้นที่ เช่น สถานศึกษา สถานอนามัย ในด้านของการศึกษาและสุขอนามัยอย่างต่อเนื่อง และผู้ปกครองคิดว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของทางผู้บริหารและบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จะดำเนินการในด้านการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมหาความร่วมมือกับทางเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับทางหน่วยงานอื่นที่ใกล้เคียงกัน โดยตรงจึงไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยวในการส่งเสริมในด้านนี้มากนัก และผู้ปกครองคิดว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อใหญ่ ควรมีการประสานงานและประชาสัมพันธ์ถึงการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ได้รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ และควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น และการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายให้กับประชาชนได้รับทราบเพื่อที่จะได้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น

2. ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอศรีบรีอ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลจากการศึกษาพบว่า

2.1 ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอศรีบรีอ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเพศชายมีระดับความพึงพอใจมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้ปกครองที่มารับส่งบุตรหลาน ได้มองเห็นถึงการพัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านของการพัฒนาในด้านของบุคลากรทางการศึกษาที่ได้มาให้ความรู้แก่บุตรหลานของตนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ดูแลเอาใจใส่บุตรหลานของตนเองอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งในด้านของอาคารสถานที่ในการเรียนการสอนนั้นก็มีความปลอดภัยเป็นที่น่าพอใจในการที่จะมาฝากบุตรหลานให้มาเล่าเรียนหาความรู้

2.2 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอศรีบรีอ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่หากพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า อายุ 20-30 ปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ช่วงอายุ 20-30 ปี จะเป็นช่วงของวัยพ่อแม่ ที่ได้อยู่ใกล้ชิดกับบุตรหลานทำให้มองเห็นถึงการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของบุตรหลานได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นในด้านของ สติปัญญา การอยู่ร่วมกับคนอื่นและ พัฒนาการต่าง ๆ ของบุตรหลานทั้งในด้านของร่างกายและจิตใจ ส่วนในกลุ่มของช่วงอายุอื่น ๆ ที่มีความพึงพอใจรองลงมานั้น อาจเป็นเพราะว่า ในช่วงอายุนี้นี้เป็นช่วงที่มีหน้าที่การทำงานที่รับผิดชอบมากมาย ในการหาเลี้ยงครอบครัวจึงทำให้การเอาใจใส่ต่อการพัฒนาการของบุตรหลานหลังจากที่ได้เข้ามารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นมีน้อยไปเพราะเนื่องจากหน้าที่การทำงานที่รับผิดชอบทำให้มีเวลาน้อยที่จะได้อยู่ใกล้ชิดกับบุตรหลาน ส่วนด้านการส่งเสริมหรือช่วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองได้มองเห็นว่าทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและทางเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องนั้นยังไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการที่จะให้แนวทางที่ผู้ปกครองจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือส่งเสริมการทำงานในด้านนี้มากเท่าไรนักจึงทำให้ผู้ปกครองจึงยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านนี้มากนัก

2.3 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอศรีบรีอ จังหวัดมหาสารคาม

จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก แต่หากพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ระดับมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ระดับ ประถมศึกษา ระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรี ทั้งนี้เพราะว่าผู้ปกครองส่วนมากจะมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นระดับการศึกษาที่สามารถที่จะให้คำแนะนำต่าง ๆ กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เพราะอยู่ในช่วงที่สามารถรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ รู้จักเทคโนโลยีต่าง ๆ ในยุคของโลกาภิวัตน์

2.4 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก พ่อแม่ มีระดับความพึงพอใจสูงที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า พ่อแม่เป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กได้เห็นพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของตัวเด็กเองทั้งก่อนหน้าที่จะเข้ามาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและความเปลี่ยนแปลงของเด็กในขณะที่เข้ามาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และในส่วนของ ปูย่า ตายาย ลุงป้า และน้ำอาของเด็กละ ได้มารับส่งแทนพ่อแม่ของเด็กเด็กลงเองที่ได้ฝากบุตรหลานไว้ในความดูแลแทนนั้นมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับที่รองลงมานั้น อาจจะมองได้ว่า เนื่องจากผู้ปกครองมีภาระในการหาเลี้ยงครอบครัว จึงไม่ค่อยมีเวลาเข้าไปดูถึงการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของเด็กเล็กหรือการพัฒนาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน และเป็นคิดว่าตนเองชาวชนบท และมีความรู้ที่น้อย จึงไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นและคิดว่าสิ่งไหนที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ได้ทำให้กับบุตรหลานของตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ดีแล้ว

2.5 วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองจิก มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองจิก เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดใหญ่และอยู่ใกล้ชิดกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก การทำงานหรือการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งของผู้บริหาร หัวหน้าและครูผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีให้ความเอาใจใส่และให้ความสนใจในการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ มากกว่า ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคอนบม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหัวนาสว่างนั้น เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดเล็กและอยู่ไกลจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก การประสานงานหรือการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ อาจจะทำให้เกิดความล่าช้า และการดำเนินการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจจะมีความไม่เท่าเทียมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดใหญ่จึงทำให้

ผู้ปกครองยังมองว่าทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรที่จะมีการปรับปรุงการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้ได้เท่าเทียมกันกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่และให้ได้มาตรฐานเดียวกันไม่ว่าจะเป็นในด้านของงบประมาณในการดำเนินการ หรือครูผู้ดูแลเด็กเล็กที่มีความรู้ความสามารถ ในการให้การศึกษแก่เด็กเล็ก

3. ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เรียงลำดับค่าความถี่ จากมากไปหาน้อย คือ

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุดในด้านนี้ คือ ควรมีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชน และหน่วยงานต่างๆ รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่างๆ ทั้งนี้ เพราะประชาชนหรือผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านนี้น้อยมากหรือแทบจะไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเลยก็ได้เพราะทางผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเองก็ไม่ค่อยที่จะประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชนได้รับทราบเท่าไรนัก ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ถึงข่าวสารต่าง ๆ ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้านให้ประชาชนหรือผู้ปกครองได้รับทราบ

ด้านบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุดในด้านนี้ คือ ต้องการให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มงบประมาณในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อที่จะได้นำงบประมาณมาใช้ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งในด้านการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้ปกครองยังมองว่าทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรที่จะมีการนำวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนที่ทันสมัยและปลอดภัยมาให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก ๆ ให้ดีขึ้น

ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุดในด้านนี้ คือ ต้องการให้ปรับปรุงห้องน้ำ – ห้องส้วมให้มีเพียงพอและมีการดูแลรักษาความสะอาดอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะว่า ผู้ปกครองเป็นห่วงในเรื่องของความสะอาดและเรื่องของคุณภาพของร่างกายของเด็กเล็กที่ไปอยู่ร่วมกัน ผู้ปกครองอยากที่จะให้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ดูแลในเรื่องของความสะอาดของสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ ห้องเรียน ห้องรับประทานอาหาร หรือแม้กระทั่งห้องส้วม – ห้องน้ำ ให้มีความสะอาดอยู่เสมอ ไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคมารุ่เด็ก ๆ ได้

ด้านบุคลากร ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุดในด้านนี้ คือ ต้องการให้ครูดูแลเด็กอย่างเท่าเทียมกันทุกคน ทั้งนี้ผู้ปกครองอาจจะเป็นห่วงบุตรหลานว่าจะไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูผู้ดูแลเด็กเท่าที่ควร กังวลว่าครูผู้ดูแลเด็กเล็กจะให้ความรักความอบอุ่นกับเด็กเล็กทุกคนไม่เท่าเทียมกัน ผู้ปกครองจึงอยากจะให้ครูผู้ดูแลเด็กเล็กมีความรักในการที่จะดูแลเด็กและมีความยุติธรรมให้ความรักและดูแลเด็กเล็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่แยกแยะว่าเด็กเล็กที่อยู่ในการดูแลนั้นเป็นบุตรหลานของใครอยากจะให้มองเด็กทุกคนให้เหมือนกับลูกหลานของตนเอง

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุดในด้านนี้ คือ ต้องการให้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการประชุมชี้แจงเผยแพร่การดำเนินงานให้กับทางผู้ปกครองได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพราะว่าผู้ปกครองต้องการที่จะให้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงข่าวสารต่าง ๆ ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้านให้ประชาชนหรือผู้ปกครองได้รับทราบเพื่อที่จะได้คอยช่วยเหลือในการที่จะพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ และให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่สูงสุดในด้านนี้ คือ ต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีทักษะในการอ่านเขียนให้กับเด็กมากขึ้น ทั้งนี้ผู้ปกครองอาจมองว่าทางครูผู้ดูแลเด็กเปิดซีดีเพลงให้เด็กดูมากจนเกินไป ควรพาเด็กทำกิจกรรมกลางแจ้ง และต้องการให้ครูผู้ดูแลเด็กเล็กได้ใช้กระบวนการสอนที่หลากหลาย โดยให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ทางครูผู้ดูแลเด็กควรที่จะมีความสนใจและเอาใจใส่กับพัฒนาการในเรื่องต่าง ๆ ของเด็ก การอบรมให้ความรู้ควรจะทำอย่างต่อเนื่องและทางครูผู้ดูแลเด็กควรที่จะหาความรู้ใหม่ ๆ หรือประสบการณ์ใหม่ ๆ ในหลาย ๆ เรื่องมาสอนให้ความรู้แก่เด็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอปรือ จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษา

ได้ขอเสนอเพื่อให้นำเสนอให้กับผู้ที่เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่สนใจที่เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เหมาะสม ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ ควรที่จะให้ความสำคัญในพัฒนาการศึกษาและพัฒนาการของเด็กเด็กอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และควรมีรับผิดชอบในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้ตามที่คาดหวังของผู้ปกครองเด็กเล็ก และทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีการคัดสรรบุคคลที่จะเข้ามาเป็นครูผู้ดูแลเด็ก ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีจำนวนเพียงพอต่อการดูแลเด็ก และควรที่จะมีการตรวจสอบหรือทำการประเมินผลการดำเนินงานของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านบุคลากร บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรที่จะเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองมีความเป็นธรรมชาติดูแลเด็กอย่างเท่าเทียมกันทุกคนมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งผู้ประกอบอาหารจะต้องเป็นบุคคลที่มีความใส่ใจในการทำอาหารมีการรักษาความสะอาดในสถานที่ประกอบอาหารและประกอบอาหารอย่างถูกต้องสุขลักษณะมีคุณค่าทางโภชนาการอยู่เสมอ

1.3 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจะมีการปรับปรุงห้องน้ำ – ห้องส้วม ให้มีความเพียงพอต่อความต้องการใช้ของเด็ก และให้ดูแลรักษาความสะอาดของห้องน้ำให้สะอาด และปลอดภัยจากเชื้อโรค และที่สำคัญจะต้องปลอดภัยสำหรับเด็กที่จะเข้าไปใช้ ทั้งนี้เพราะว่า ห้องน้ำ – ห้องส้วม เป็นสถานที่รวมของเชื้อโรคต่าง ๆ เมื่อเด็กเข้าไปใช้แล้วได้รับเชื้อโรคติดมาด้วยทำให้เด็กเกิดได้รับการเจ็บป่วยซึ่งผลมาจากการใช้ห้องน้ำ – ห้องส้วม ที่ไม่ได้มีการรักษาความสะอาดเท่าที่ควร

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ครูผู้ดูแลเด็กควรที่จะเพิ่มทักษะการอ่านและการเขียนให้กับเด็กมากขึ้น ไม่ควรเปิดซีดีเพลงให้เด็กดูมากเกินไปควรพาเด็กทำกิจกรรมกลางแจ้งควรจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาไปพร้อม ๆ กัน

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ควรจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรที่จะมีการประสานงาน และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชน รับทราบ เพื่อที่จะ ได้มีหน่วยงานอื่นเข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ และควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองด้วย

1.6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรจะมีการประสานงาน และประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ผู้ปกครอง หรือหน่วยงานต่างๆ

ในพื้นที่ได้รับทราบเพื่อที่จะได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น สถานศึกษาต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง สถานือนามัย หรือหน่วยงานทางราชการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นที่แท้จริง

2. การเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

ในการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ด้วยการศึกษารั้งนี้อาจจะไม่ครอบคลุมในสิ่งที่สนใจทั้งหมดด้วยเหตุของระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา หากมีผู้สนใจจะนำไปเป็นข้อมูลเพื่อศึกษาต่อ หรือเป็นแนวทางการศึกษาต่อไปควรศึกษาดังนี้

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

2.2 ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการบริหารจัดการระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองจิก อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ว่าอยู่ในระดับใด และมีความแตกต่างกันหรือไม่